

Fonaments i àmbit jurídic de la PRL

Guillermo García González
M. Mar Sabadell i Bosch

PID_00212832

Material docent de la UOC

Guillermo García González

Advocat i doctor en Dret. Professor de la UAB.

M. Mar Sabadell i Bosch

Advocat i màster en Societat de la informació i el coneixement. Professora de la UOC.

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats per la professora: M. Mar Sabadell i Bosch (2014)

Primera edició: setembre 2014

© Guillermo García González, M. Mar Sabadell i Bosch

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2014

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL

Dipòsit legal: B-19.885-2014

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

L'assignatura *Fonaments i àmbit jurídic de la prevenció de riscos laborals* constitueix una introducció a la vessant jurídica de la seguretat i salut en el treball. Des d'un enfocament que es lliga inevitablement al dret del treball, però també a altres branques de l'ordenament jurídic, com el dret civil, el dret administratiu o el dret penal, el material proporciona una visió panoràmica del règim jurídic que regula la prevenció de riscos laborals al nostre país.

A efectes sistemàtics, el manual s'ha conformat en sis mòduls d'estudi. El primer recull els conceptes fonamentals sobre els quals s'articula la prevenció de riscos laborals, presentant les normes bàsiques que ordenen aquesta matèria. La complexitat de l'objecte de regulació fa que hi hagi un conjunt heterogeni de normes que, sense trobar una ubicació precisa en les tradicionals branques del nostre ordenament jurídic, han donat suport a la idea de reconèixer l'autonomia jurídica del dret de la prevenció de riscos laborals.

Els dos mòduls següents es dediquen a l'estudi detallat del deure general de seguretat empresarial, obligació sobre la qual es vertebra tot el nostre ordenament jurídic en matèria de seguretat i salut laboral. Al llarg dels seus continguts s'analitzen detalladament totes les obligacions empresarials concretes que es troben incardinades en el deure general de seguretat, i com a conseqüència lògica d'això, l'abast i contingut dels drets dels treballadors en matèria de prevenció de riscos laborals. El cos normatiu bàsic que configura el deure empresarial en aquesta matèria està constituït per la Llei 31/1995 de prevenció de riscos laborals, mitjançant la qual es transfereix al dret espanyol la Directiva europea 89/391/CEE i per un ampli conjunt de normes reglamentàries que han desenvolupat i concretat amb detall aspectes diversos en les obligacions preventives.

El quart mòdul s'ocupa de l'organització de la prevenció de riscos laborals en l'àmbit de l'empresa. S'examinen els diferents models organitzatius conformatos legalment: assumpció personal de l'empresari, treballadors designats i serveis de prevenció propis, aliens i mancomunats. També té cabuda en els seus continguts l'anàlisi i estudi del règim jurídic de l'auditoria legal de prevenció de riscos laborals. Finalment, el mòdul conclou examinant la regulació jurídica de l'anomenat *recurs preventiu*, figura clau en la integració eficaç de la seguretat i salut en l'àmbit empresarial.

El mòdul següent està dedicat a l'anàlisi del complex sistema de responsabilitats que es deriva de la seguretat i la salut en el treball. Es fa un recorregut general pels diferents tipus de responsabilitat que es presenten en l'àmbit de la prevenció de riscos laborals: administrativa, penal, civil, laboral i de seguretat social. A més de la seva extensió i significat, es relacionen els criteris de

compatibilitat i articulació que permeten que, davant d'un mateix fet, es derivin múltiples conseqüències jurídiques per al subjecte o subjectes considerats infractors.

Finalment, el manual conclou fent un examen minuciós de les diferents normatives sectorials i especials que regulen la seguretat i la salut en determinats supòsits. En aquest sentit, i per la seva evident rellevància, es presta una singular atenció al sector de la construcció i a l'Administració pública, entre d'altres supòsits especials que també són considerats.

En darrer terme, l'obra vol introduir el lector en l'intricat àmbit jurídic de la prevenció de riscos laborals, i presentar-se com un instrument útil d'estudi i consulta, que serveixi de base per a poder aprofundir en l'entramat d'institucions jurídiques que conformen l'emergent dret de la prevenció de riscos laborals.

Objectius

L'estudi d'aquesta assignatura té com a finalitat assolir els objectius següents:

1. Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb la seguretat i la salut en el treball.
2. Identificar i dominar el marc conceptual i legislatiu en què es desenvolupa la prevenció de riscos laborals.
3. Comprendre com s'articula la normativa legal i convencional de prevenció de riscos laborals.
4. Familiaritzar-se amb els diferents organismes administratius que intervenen en matèria de seguretat i salut laboral, i amb les funcions principals que duen a terme en aquest àmbit.
5. Entendre el significat i abast del deure de seguretat empresarial i les seves manifestacions principals.
6. Identificar i conèixer les diferents obligacions empresarials en què es concreta el deure general de prevenció empresarial.
7. Comprendre les diferents modalitats organitzatives que preveu el nostre ordenament jurídic en matèria de prevenció de riscos laborals.
8. Identificar els diferents subjectes als quals l'ordenament jurídic imputa algun tipus de responsabilitat derivada dels incompliments en matèria de seguretat i salut laboral.
9. Diferenciar els diferents tipus de responsabilitats que concorren en matèria de prevenció de riscos laborals, i identificar-ne el contingut i extensió i els mecanismes d'articulació i compatibilitat.
10. Conèixer la normativa preventiva que regula de manera específica determinats sectors, amb atenció especial al sector de la construcció i a l'Administració pública.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Fonaments i nocions bàsiques de seguretat i salut laboral

Guillermo García González

1. El treball i la salut
2. Danys derivats del treball: accidents del treball, malalties professionals i altres patologies i costos
3. Marc normatiu bàsic en matèria de prevenció de riscos laborals
4. Negociació col·lectiva i prevenció de riscos laborals
5. Organismes públics relacionats amb la seguretat i salut en el treball

Mòdul didàctic 2

El deure empresarial de protecció de la salut i seguretat en el treball (I)

M. Mar Sabadell i Bosch

1. La protecció normativa de la seguretat, la higiene i la salut en el treball
2. L'obligació de protecció de l'empresari
3. L'obligació d'avaluar els riscos
4. L'obligació de proporcionar equips de treball i mesures de protecció
5. L'obligació d'informar els treballadors
6. L'obligació de donar formació als treballadors
7. L'obligació de vigilar periòdicament l'estat de salut dels treballadors
8. L'obligació de documentació
9. L'obligació d'elaborar un pla d'emergència
10. L'obligació d'adoptar mesures en cas de risc greu i imminent
11. L'obligació empresarial de consulta i de permetre la participació dels treballadors

Mòdul didàctic 3

El deure empresarial de protecció de la salut i la seguretat en el treball (II)

M. Mar Sabadell i Bosch

1. La coordinació d'activitats empresarials
2. El treball temporal
3. La protecció específica per a col·lectius de treballadors vulnerables
4. Les obligacions del treballador en matèria de prevenció de riscos laborals

Mòdul didàctic 4

L'organització de la prevenció de riscos laborals

Guillermo García González

1. L'organització de la prevenció de riscos laborals a l'empresa: marc normatiu i modalitats
2. L'assumpció personal per l'empresari

3. La designació de treballadors
4. Els serveis de prevenció de riscos laborals
5. Auditoria de la prevenció de riscos laborals
6. Els recursos preventius
7. Funcions i nivells de qualificació del personal especialitzat en matèria preventiva

Mòdul didàctic 5

Responsabilitats en matèria de prevenció de riscos laborals

M. Mar Sabadell i Bosch

1. Marc normatiu del règim de responsabilitat en matèria de prevenció de riscos laborals
2. La responsabilitat administrativa
3. La responsabilitat penal
4. Responsabilitat civil empresarial
5. La responsabilitat per recàrrec de prestacions en matèria de Seguretat Social
6. Altres responsabilitats

Mòdul didàctic 6

La prevenció de riscos laborals en sectors específics i supòsits particulars

Guillermo García González

1. La prevenció de riscos laborals en el sector de la construcció: marc normatiu específic
2. Els subjectes intervinents en el procés constructiu: les seves obligacions específiques en matèria preventiva
3. El coordinador de seguretat i salut
4. Instruments preventius específics en el sector de la construcció: estudi de seguretat i salut i pla de seguretat i salut
5. La formació preventiva en el sector de la construcció
6. La subcontractació en el sector de la construcció: aspectes preventius
7. La prevenció de riscos laborals en les activitats mineres
8. La prevenció de riscos laborals en l'Administració pública: principi general d'aplicabilitat i excepcions
9. La prevenció de riscos laborals en supòsits particulars

Abreviatures

art.: article/articles.

AP: Audiència Provincial

BOE: Butlletí Oficial de l'Estat

Cc/CC: Codi civil

CE: Constitució Espanyola de 1978.

CGSC: V Conveni General del Sector de la Construcció.

CNSST: Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball

CP: Codi penal

DA: disposició addicional.

DT: Disposició transitòria

EPI: Equips de protecció individual

ET: Veure TRET

ETT: Empresa de treball temporal

EU: Empresa usuària

INSHT: Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball.

INSS: Institut Nacional de la Seguretat Social

LETA: Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom.

LGSS/TRLGSS: Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de la Seguretat Social

LISOS: Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social.

LITSS: Llei 42/1997, de 14 de novembre, que ordena l'Inspecció de Treball i Seguretat Social

LO: Llei orgànica

LOE: Llei 38/1999, de 5 de novembre, d'ordenació de l'edificació.

LPRL: Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals.

OGSHT: Ordenança General de Seguretat i Higiene en el Treball

OIT: Organització Internacional del Treball

PVD: Pantalles de visualització de dades

RD: reial decret.

REA: Registre d'Empreses Acreditades.

Rec.: recurs.

RSP: Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el reglament dels serveis de prevenció.

SAP: Sentència de l'Audiència Provincial

SS: Seguretat Social

STC: Sentència del Tribunal Constitucional

STSJ: sentència del Tribunal Superior de Justícia.

STS: sentència del Tribunal Suprem.

TC: Tribunal Constitucional

TS: Tribunal Suprem

TSJ: Tribunal Superior de Justícia

TRET/TRLET: Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors.

UE: Unió Europea

vid.: vegeu.

